

REKONSTRÜKSİYON (İHYA): Türkçesi "yeniden inşa" anlamına gelen ve koruma/restorasyon uygulamalarında artık daha da sık olarak kullanılan bir sözcüktür. Türk Dil Kurumu (TDK) Sözlüğü'nde rekonstrüksiyonun karşılığı "yeniden kurma" olarak yazılmıştır. Arapça kökenli ihya kelimesinin adı geçen sözlükteki karşılığı ise, "yeniden canlandırma, diriltme / çok iyi duruma getirme, geliştirme, güçlendirme / yeni bir güç, umut, erinç verme"dir. Eskinin güçlendirilmesi, yenilenmesi ve bunun bir umut vermesi gibi bu ifadeler bir yenilik çağrısı ile olumlu anlamda kullanılmaktadır. Koruma felsefesi açısından bakıldığında olduğu biçimiyle korumanın imkansız olduğu veya savaş, deprem gibi nedenlerle ortadan kalkmış, toplumsal bellekte önemli yer tutan yapıların hafızayı canlı tutmak amacıyla yeniden inşa edilmeleri nedeniyle yapılan bir uygulama olarak ifade edilebilir. Bu yaklaşım çağdaş koruma literatüründe "yerinden taşıma" gibi son başvurulacak yöntem olarak geçer. Yeniden inşayı biraz açarsak, inşa doğal olarak artık çağın yeni koşulları bağlamında yapılmak durumunda olduğundan aslında hiçbir zaman eskinin yeniden üretimi olmayacaktır. Bu nedenle yeniden inşanın bir felsefesi olması, umut taşıması için geleceğe dair bir değer üretmesi beklenir. Oysa rekonstrüksiyon uygulamaları daha çok bir taklit yaratma, ölüyü diriltme riskini taşır ve bu nedenle ancak çok zorunlu durumlarda yapılması önerilir. Tam da bu nedenle rekonstrüksiyonun Avrupa'da kentlerin büyük oranda yıkımlarına neden olan 2. Dünya Savaşı'ndan sonra uygulanması yaygınlaşmıştır. Türkiye'de ise, ağırlıklı İstanbul'da sayısız uygulama örneği ile karşılaşmaktadır. Ancak bu uygulamalar maalesef çoğunlukla toplumsal belleğe ilişkin zorunlu durumlar veya ihtiyaçtan değil, restorasyon yapmanın bilinmemesinden veya yıkıp yeniden yapmanın daha kolay bulunmasından ileri gelmektedir. Nitelik bu vesileyle rekonstrüksiyon uygulaması sırasında bir dizi köklü değişiklik yapma fırsatı da elde edilecektir. Ülkemizden acıklı bir güncel örnek eski ve yeni hali ile bu tanımın görselinde yer almaktadır (2018); Narmanlı Hanı'nın rekonstrüksiyon uygulamasını yapan Sinan Genim, koruma altında ve fiziki koşulları iyi olduğu halde, kent hakkı mücadele örgütlerinin büyük itirazları ve eylemlerine rağmen yapıyı yıkıp bazı değişikliklerle yeniden inşa ettiği bu uygulaması için; "....Ne yapacağız olduğu gibi tutacak mıyız?" demiştir (Gül Köksal).

Sinan Genim'in ifadesi için, bkz. <https://journ0.com.tr/narmanli-han-yeni-hali-taraflar> (alıntı tarihi 5 Kasım 2018).

Görsel: <https://bit.ly/2AMh85Q>

